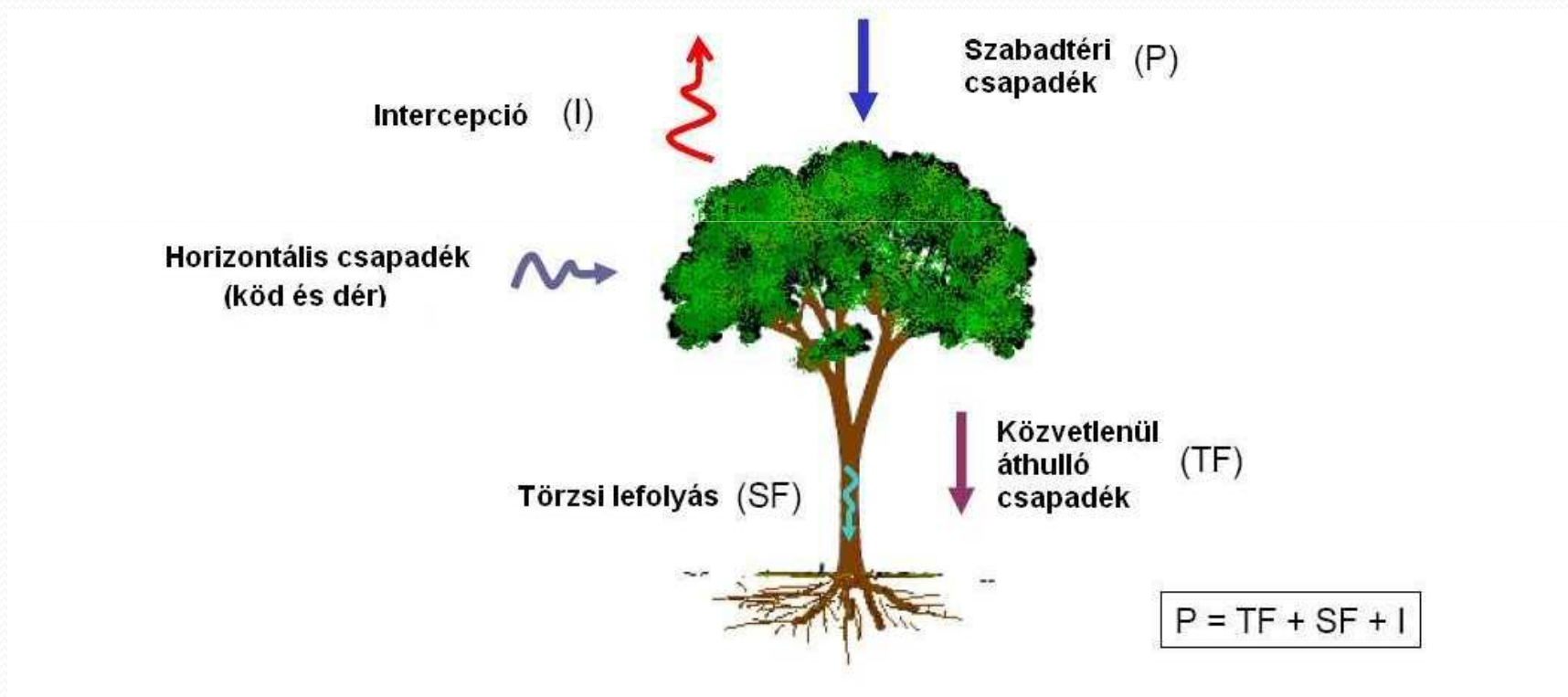

A csapadék és az intercepció kapcsolata és annak vízminőségi vonzatai

Az intercepció definíciója

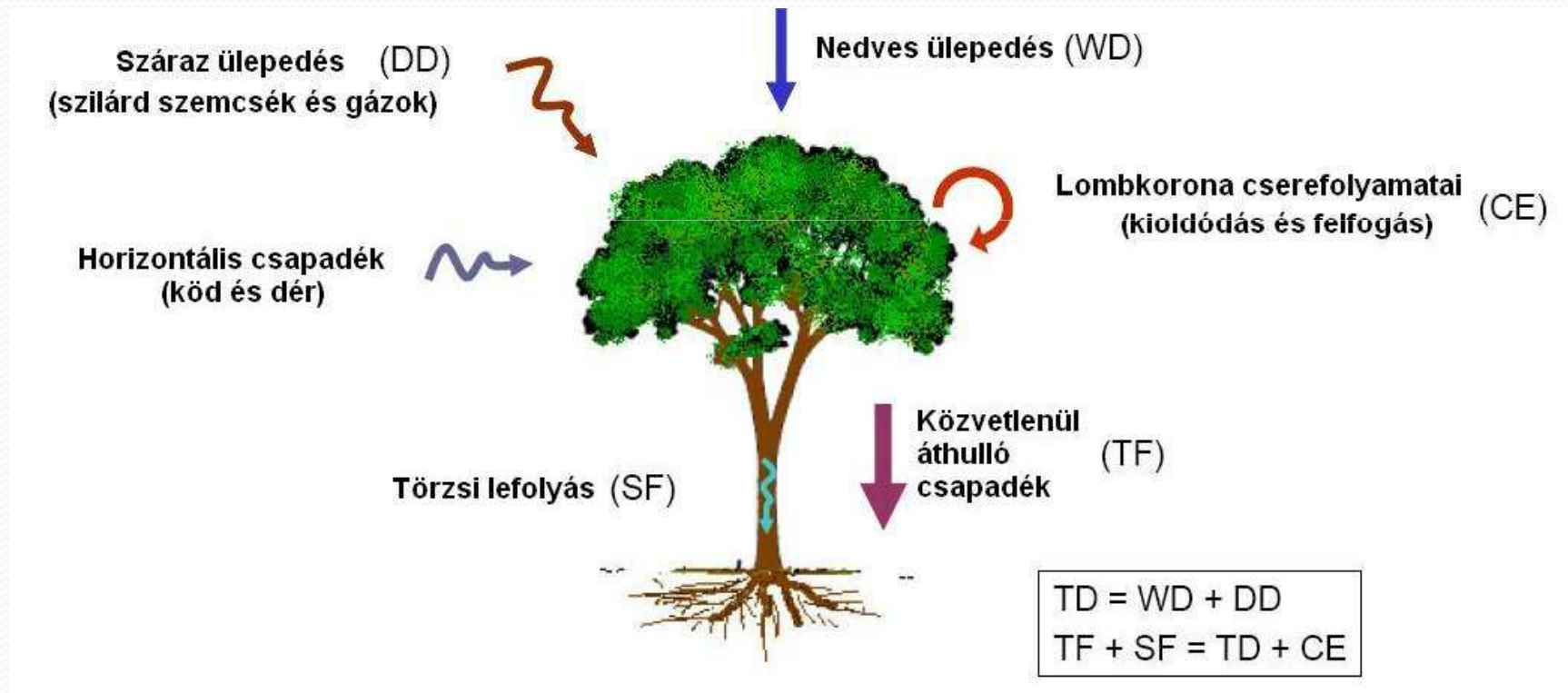
- Horton (1919) a jelenséget azzal a csapadéknagysággal azonosította, amit az erdő koronája vagy más föld feletti vegetáció visszatart és elpárologtat (Führer 1992).
- Merriam (1960): a nyereségként jelentkező szublimációs és kondenzációs folyamatok is az intercepció részei
- Az intercepció Magyarországon használatos definíciója:
„Az intercepció, vízfelfogás az a folyamat, melynek során a csapadék a fák levélzetén, gallyain, ágain, a bokrokon és egyéb növényzeten maradván párolgás útján anélkül vész el, hogy elérné a talajfelszínt vagy a felszín alatti rétegeket. Az ily módon elpárologó víztömeg is intercepció” (ICID 1980).

A csapadék útja az erdőben

(Staelens 2006 nyomán)

A légszennyezők megjelenése az erdőkben

(Staelens 2006 nyomán)

Az erdők és a környezetvédelem kapcsolata

Az erdőkben megjelenő szennyező anyagok koncentrációja függ:

- a fafaj morfológiai tulajdonságától (korona, ágszerkezet stb.),
- a fafaj éven belüli fejlődési, és élettani állapotától (lombos vagy lombtalan állomány),
- a kérdéses anyagok kémiai tulajdonságaitól
- az illető komponens levegőben lévő mennyiségétől
- az illető komponens csapadékban mért koncentrációjától
- a meteorológiai paramétereiktől
- az adott komponens levélzeten és kérgen keresztül történő felvételétől, átalakulásától
- a növényzetből történő kimosódástól

Az intercepció kutatás története 1.

- 1864 – Krutzsch: tharandi kísérletek
- 1919 – Horton: a csapadék-intercepció elemi összefüggései

$$E_{su} = S + \beta \cdot P$$

- Linsley-Kohler-Paulhus: empirikus regresszió egyenletek
- 1970-es évek: a hazai hidrológiai vizsgálatok kezdete
- 1971 – Rutter: fizikai alapú modellek
- 1980-as évek: a csapadékminőségi vizsgálatok kezdete
- 1985: ICP Forrests működésének kezdete

Az intercepció kutatás története 2.

- 1996 – Calder: sztochastikus modellek
- Napjaink: az Erdészeti Tudományos Intézet és a Nyugat-magyarországi Egyetem Geomatikai, Erdőfeltárási és Vízgazdálkodási Intézetének intercepciós mérései
- Hazai kutatók: Führer, Járó, Koloszar, Kucsara, Simonffy, Sitkey, Szabó stb.

A Hidegvíz-völgyi kutatási területek ismertetése

- 1980: erdőklimatológiai és hidrológiai kutatások kezdete
- Az intercepciós és a hozzá kapcsolódó mérések ismertetése

Az intercepciós kertekben alkalmazott mérési módszerek 1.

A szabadtéri csapadék mérése:

- Hellmann-rendszerű ombrométer
- A billenőedényes csapadékmérő

A műszerek elhelyezése

Az ombrométer

Az intercepciós kertekben alkalmazott mérési módszerek 2.

A koronán áthulló csapadék mérése:

- Csapadékmérő kádak
- Csapadékmérő tölcsérek

Az intercepciós kertekben alkalmazott mérési módszerek 3.

A törzsön lefolyó csapadék mérése:

- Törzsgallérok

A műszerek elhelyezése

A mérőkertek állományi csapadékainak mennyiségi elemzése 1.

- A szabadtéri- és állományi csapadékok adatainak feldolgozása
- A törzsről lefolyó csapadékok adatainak feldolgozása
- Az intercepció meghatározása:

$$E_{su} = P - (P_{al} + P_{at})$$

A mérőkertek állományi csapadékainak mennyiségi elemzése 2.

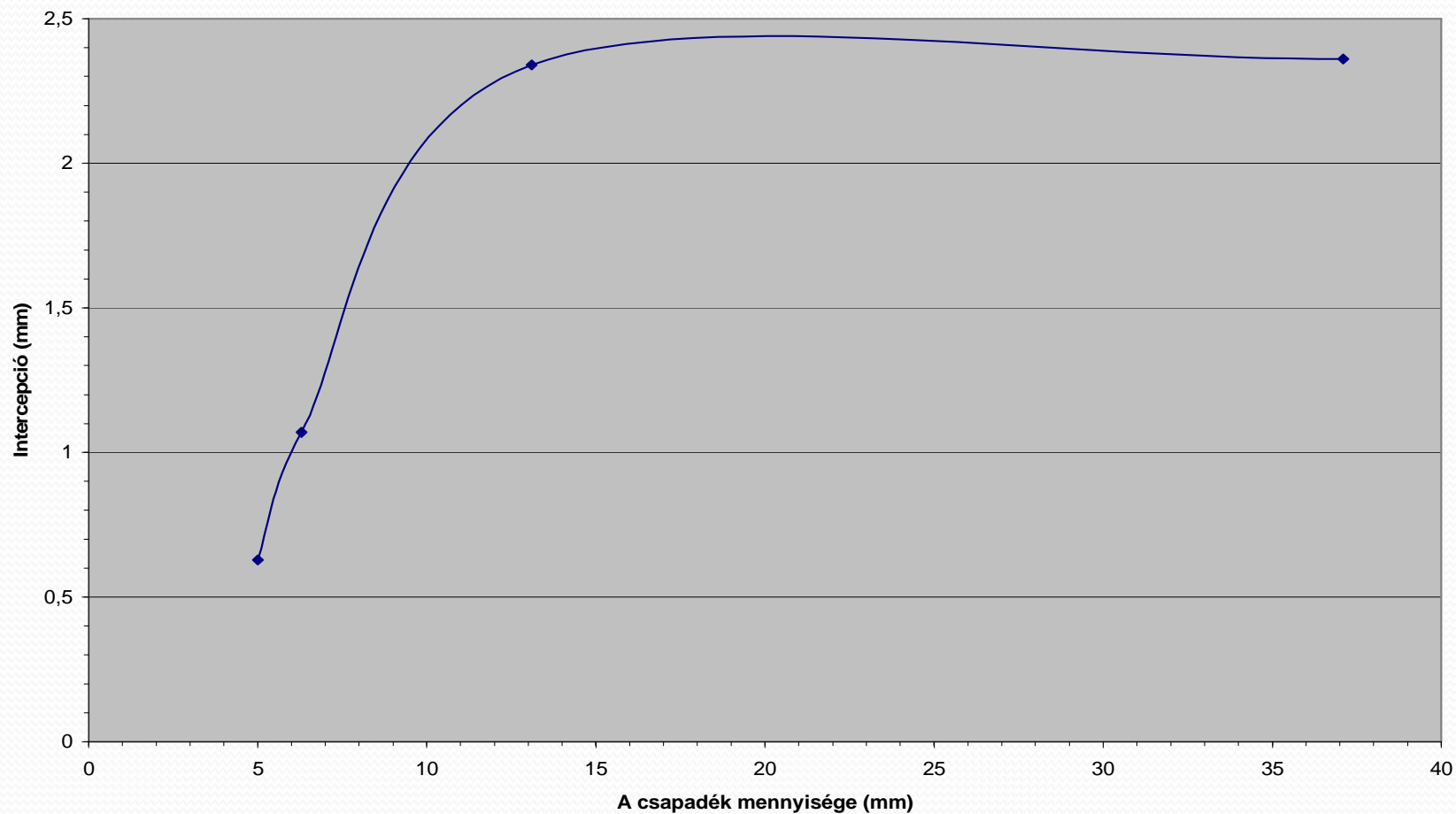
- Az égeresre számolt intercepció:

A csapadékesemények időpontjai	2008. május 2.	2008. június 18.	2008. június 23.	2008. augusztus 18.
Szabadtéri csapadék (mm)	5,0	13,1	6,3	37,1
Intercepció (mm)	0,628	2,340	1,070	2,360
Az intercepció szabadtéri csapadékhoz viszonyított aránya (%)	12,56	17,86	16,98	6,36

- A bükkösre számolt intercepció:

A csapadékesemények időpontjai	2008. május 2.	2008. július 8.	2008. augusztus 25.
Szabadtéri csapadék (mm)	5,0	18,3	5,3
Intercepció (mm)	2,320	2,646	2,552
Az intercepció szabadtéri csapadékhoz viszonyított aránya (%)	46,40	14,70	48,15

A csapadék és az intercepció kapcsolata a bükkös adatai alapján

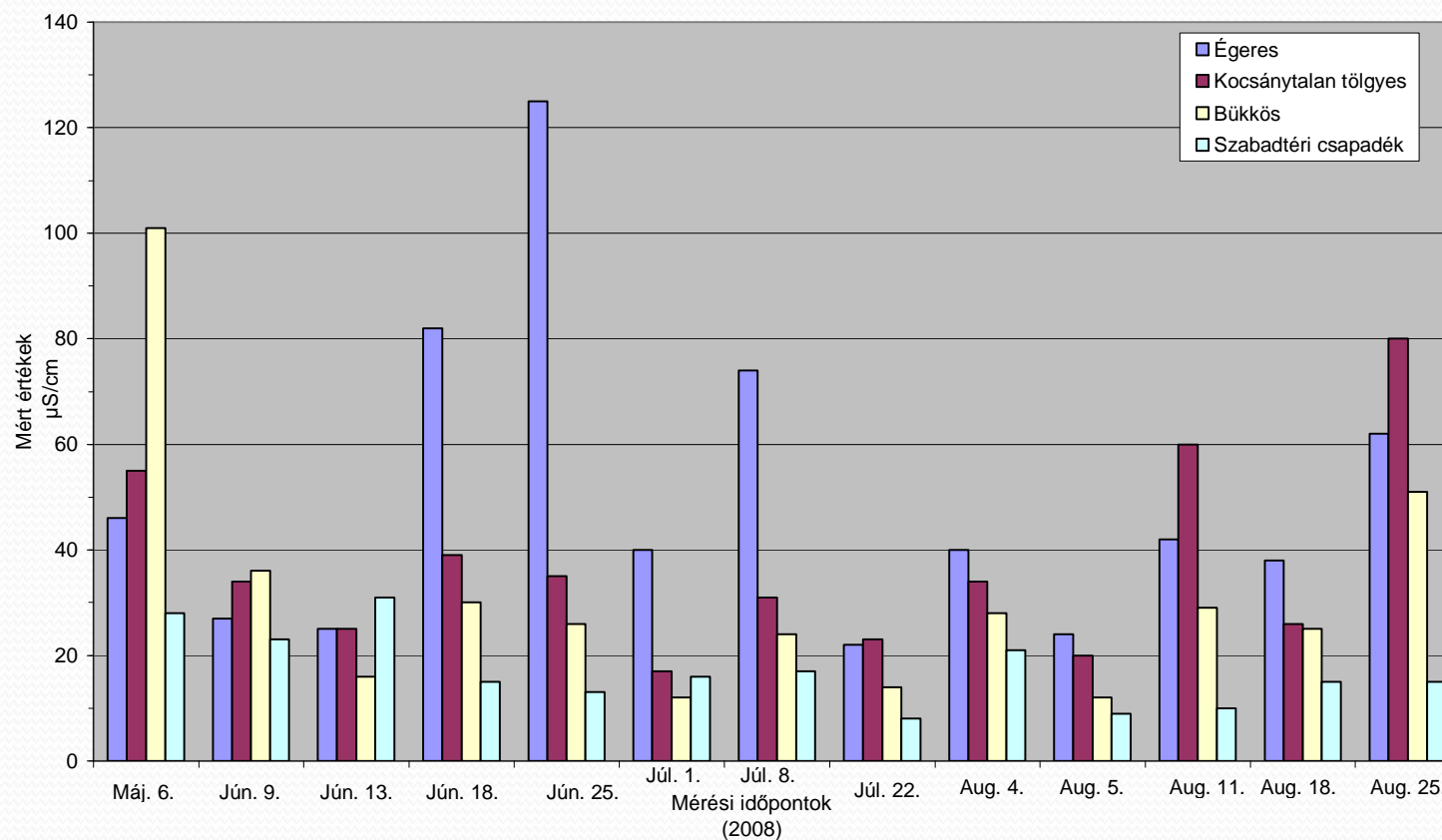

Az állományok alatti csapadékvíz minőségi adatainak elemzése

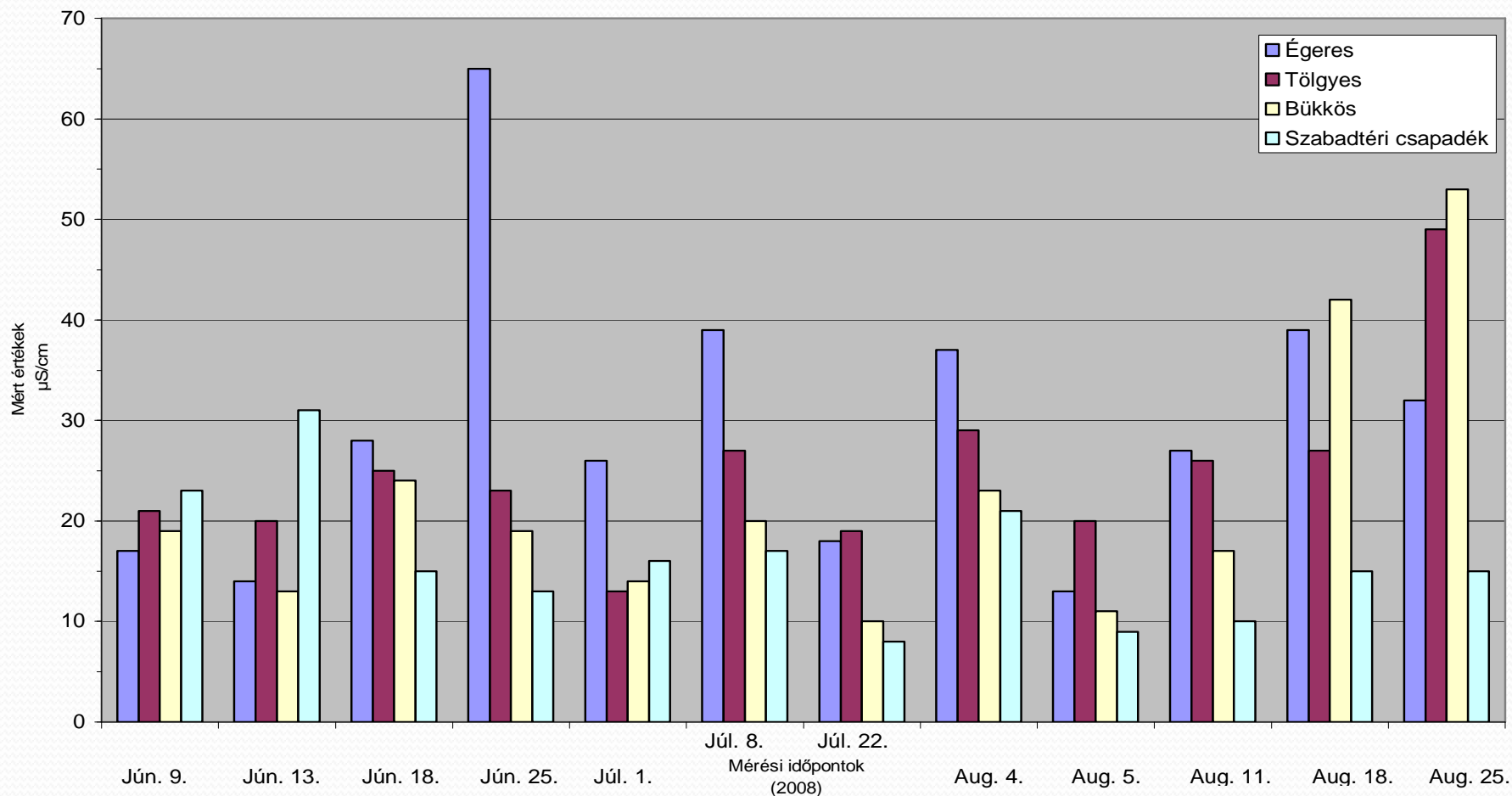
- A mérőkertek vízminőségi adatainak feldolgozása
- A kertek lombkoronán áthulló, törzsről lefolyó csapadékvizének, illetve a szabadtéri csapadék vezetőképeség-eltérései

A mérőkertek koronán áthulló vizeinek vezetőképesség szerinti összehasonlítása

A mérőkertek törzsről lefolyó vizeinek vezetőképesség szerinti összehasonlítása

A vezetőképesség-mérés átlagolt eredményei

- A szabadtéri csapadék vezetőképessége ($\mu\text{S}/\text{cm}$): 17
- A koronán áthulló csapadékok vezetőképessége ($\mu\text{S}/\text{cm}$)

Égeres	Kocsánytalan tölgyes	Bükkös
50,0	36,8	31,1

- A törzsről lefolyó csapadékok vezetőképessége ($\mu\text{S}/\text{cm}$)

Égeres	Kocsánytalan tölgyes	Bükkös
30,0	24,9	22,1

A pH-mérés átlagolt eredményei

- A szabadtéri csapadék kémhatása: 5,83
- A koronán áthulló csapadékok kémhatása

Égeres	Kocsánytalan tölgyes	Bükkös
5,62	5,66	5,46

- A törzsről lefolyó csapadékok kémhatása

Égeres	Kocsánytalan tölgyes	Bükkös
5,32	5,47	5,57

Javaslatok

- Az állományi csapadékok minőségének kémiai vizsgálata
- A mérőműszerek gyakoribb tisztítása

Felhasznált irodalom:

Erős Mihály: A csapadék és az intercepció kapcsolata és annak vízminőségi vonzatai. Szakdolgozat 2009. Sopron